

04 decembrie 2020

La Nr.

Nr. 04-2/24

din

**Domnului Ion CHICU
Prim ministru al Republicii Moldova**

***Propunere de perfecționare a legislației
în temeiul art. 27 lit. a) din Legea nr. 52/2014
cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul)***

În adresa Avocatului Poporului a parvenit o cerere din partea unui grup de pensionari, foști angajați ai ÎS „Calea Ferată din Moldova” dislocate pe teritoriul Anenii Noi, satul Varnița. Aceștia solicită intervenirea Avocatului Poporului în vederea restabilirii dreptului la protecție socială.

Din cele invocate de către grupul de pensionari după reforma din sistemul de pensionare a Republicii Moldova (01.07.17) angajații-pensionari, pensionarii eliberați ai filialelor CFM, domiciliați în mun. Bender, localitățile limitrofe cu regiunea Transnistreană și mun. Bender, au depus cereri pentru stabilirea pensiei pentru limită de vârstă la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Anenii Noi. În cadrul calculării și stabilirii pensiei s-a constatat că în sistemul public de pensii lipsește dovada stagiului de cotizare din contul personal, gestionat în conformitate cu Legea privind sistemul public al asigurărilor sociale, fapt ce îi defavorizează pe petiționari.

Potrivit informației prezentate de Casa Teritorială de Asigurări Sociale Anenii Noi, filialele CFM din Bender nu au achitat contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii pentru perioada 1999-2004 și, respectiv, nu a prezentat informația în conformitate cu legislația Republicii Moldova. Astfel perioada respectivă de activitate realizată în cadrul subdiviziunilor CFM Bender nu este reflectată în conturile personale ale angajaților și aceasta nu poate fi luată în considerație la determinarea venitului asigurat.

Deoarece toate filialele ÎS „Calea Ferată din Moldova” se aflau cu sediul în mun. Bender, cotizațiile se transferau în Fondul de asigurare socială Bender, subordonat entităților de la Tiraspol, iar salariile angajaților au fost achitate în cupoane (ruble) transnistrene, neținând la faptul că din decembrie 1993 salariul era calculat în valuta națională – lei RM.

Solicitanți au anexat răspunsurile autorităților la care s-au adresat ei sau ÎS “Calea Ferată din Moldova” fil. Secția de Întreținere a Căii Bender (Casa Națională de Asigurări Sociale, Biroul Politici de Reintegrare, Agenția Proprietate Publică).

Reieșind din răspunsurile oferite de autoritățile sesizate de petenți, conchidem că problema abordată nu a fost examinată în profunzime, astfel încât să fie identificate soluții optime. Instituțiile sesizate au răspuns superficial la cerințele petiționarilor și entității unde aceștia au lucrat, nu s-a intrat în esența problemei și nu s-a încercat verificarea datelor în așa mod, încât să se găsească o soluție pentru stabilirea/calcularea pensiilor din suma reală a cotizațiilor achitate de către angajați în toată perioada activității la ÎS „Calea Ferată din Moldova” .

De menționat că problema asigurării dreptului la pensii pentru persoanele care au activat în entitățile economice din stânga Nistrului a fost abordată de Avocatul Poporului din anul 2018. Prin răspunsul (nr. 01-2662 din 14.05.2018) oferit Avocatului Poporului (*pe alt caz*) Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a comunicat că urmare ședinței organizate de Biroul Politici de Reintegrare cu referire la acest subiect, Ministerul a elaborat și înaintat spre examinare Guvernului un proiect de lege pentru modificarea și completarea articolelor 5 și 8 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii. Proiectul respectiv prevedea *inclusiunea perioadei asigurate de activitate realizată în entitățile din stânga Nistrului după 1 ianuarie 1992 în stagiul de cotizare ca perioadă necontributivă* (asimilată stagiului de cotizare), iar cheltuielile pentru includerea acestei perioade urmau a fi acoperite de la bugetul de stat.

În nota informativă a proiectului se menționa că, pentru a nu afecta drepturile sociale ale persoanelor în cauză, Casa Națională de Asigurări Sociale va lua în considerație perioada respectivă la calcularea stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiei, dar ca perioadă necontributivă. S-a menționat că în stânga Nistrului este pusă în circulație altă valută de plată decât moneda națională a Republicii Moldova și estimarea venitului real al persoanelor care au activat în aceste localități este imposibilă. Pentru perioada respectivă, la determinarea venitului mediu lunar asigurat se va lua în considerare salariul minim lunar pe țară la data calculării pensiei

Conform Casei Naționale de Asigurări Sociale, cheltuielile necesare din bugetul de stat pentru acoperirea cheltuielilor aferente perioadelor necontributive ale asiguratului, asimilate stagiului de cotizare, pe perioada asigurată de activitatea realizată în entitățile din stânga Nistrului constituie pentru anul 2018 – 386,4 mii lei, pentru anul 2019 – 830,2 mii lei, iar pentru anul 2020 – 1313,1 mii lei.

Subsidiar, se menționa că în procesul de avizare, posibilități financiare privind susținerea proiectului în cauză nu au fost identificate.

Din cele menționate *supra* conchidem că Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a propus soluționarea acestei probleme sistemice prin operarea modificărilor la Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii, însă inițiativa nu a fost susținută de Guvern, iar o altă soluție până la moment nu a fost identificată. Astfel, problema abordată

rămâne în continuare nesoluționată, iar persoanele care activează/au activat în entitățile economice din stânga Nistrului rămân în continuare fără protecție socială cuvenită.

Având în vedere circumstanțele descrise, dar și cererile persoanelor care continuă să parvină la Oficiul Avocatului Poporului cu referire la această problemă, Avocatul Poporului a recomandat Biroului Politici de Reintegrare readucerea acestei probleme în discuție în cadrul grupurilor de lucru sectoriale pentru identificarea unei soluții optime în vederea asigurării respectării dreptului la asigurare socială persoanelor care au activat în entitățile economice din regiunea transnistreană.

În urma examinării răspunsurilor oferite și a altor acte¹ (ce fac referire inclusiv la problema pensiilor persoanelor din partea stângă a Nistrului), concluzionăm că asigurarea cu pensii și alte contribuții sociale a persoanelor din stânga Nistrului întâmpină greutăți și nu există un sistem bine stabilit în acest domeniu.

În contextul celor expuse atragem atenția asupra constatărilor recente ale Curții Constituționale², care a notat ”...că invocarea crizei economice sau a dificultăților financiare pentru restrângerea (privarea) drepturilor și libertăților fundamentale este inadmisibilă...”

În cererea adresată Avocatului Poporului solicitanții abordează și o altă problemă, ce vizează alocația socială de stat, care se acordă la pensie persoanelor care beneficiază de pensii potrivit legislației naționale, locuitori din zona de securitate. Persoanele sunt nemulțumiți de faptul că beneficiarii de pensii, stabilite în sistemul public de asigurări sociale, din localitățile Hagimus, Căușeni, Varnița și altele primesc acest adaos, însă persoanele, care la fel sunt beneficiari de pensii, stabilite în sistemul de asigurări sociale, dar locuiesc în mun. Bender, nu au dreptul la această alocație.

Analizând legislația în vigoare, și anume, Legea nr.1591/2002 privind protecția socială suplimentară a unor beneficiari de pensii, stabilite în sistemul public de asigurări sociale, am constatat că beneficiarii de pensii, stabilite în sistemul public de asigurări sociale, domiciliați în mun. Bender nu se regăsesc în această listă. În Legea nr.1591/2012 cu modificările ulterioare (din 2004 și 2014), se enumeră următoarele localități: Cocieri, Coșnița, Doroțcaia, Molovata Nouă, Pîrîta, Fîrlădeni, Corjova, Varnița, Hagimus și Copanca, aflate în zona securitate. De menționat, că potrivit Acordului moldo-rus din 1992 de încetare a focului la Nistru, mun. Bender tot se află în zonă de securitate. În articolul 3

¹ Informație privind realizarea Deciziei Comisei drepturile omului și relații interetnice CDO nr. 160 din 24.06.2020 pe marginea Raportului Avocatului Poporului privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2019 (pag. 37);

Raportul de activitate al Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale pentru anul 2019

² Hotărârea Curții Constituționale nr. 29 din 26 noiembrie 2020 pentru controlul constituționalității articolului 60 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr. 1544 din 23 iunie 1993.

este indicat că *"Orașul Bender, ca sediu al Comisiei unificate de control și datorită complexității deosebite a situației, este declarat zonă cu regim sporit de securitate (...)"*³."

În răspunsul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, la solicitarea Avocatului Poporului (nr. 16/6300 din 16.11.2020), se menționează că scopul acordării alocației lunare de stat conform prevederilor Legii nr. 1591/2002 constă în sporirea gradului de protecție socială suplimentară a unor beneficiari de pensii și a unor categorii de populație domiciliată în unele localități situate în Zona de securitate, aflate sub jurisdicția constituțională a autorităților publice centrale. Totuși, din acest răspuns nu am identificat o justificare obiectivă privind neincluderea mun. Bender, care este considerată zonă cu regim sporit de securitate, în lista localităților, în care beneficiarii de pensii, stabilite în sistemul public de asigurări sociale, beneficiază de alocația lunară de stat respectivă.

Luând în considerare circumstanțele expuse supra, în temeiul Legii cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul) nr. 52/2014,

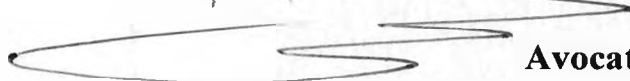
PROPUN:

1. Identificarea resurselor financiare și inițierea procesului de modificare a Legii nr.156/1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, astfel încât perioada în care persoanele care au activat în entitățile economice din stânga Nistrului, subordonate autorităților constituționale, să fie inclusă în stagiul de cotizare la calcularea și stabilirea pensiei.

2. Identificarea unui mecanism eficient pentru asigurarea dreptului la pensii pentru persoanele care au activat în entitățile economice din stânga Nistrului.

3. Identificarea numărului beneficiarilor de pensii, stabilite în sistemul public de asigurări sociale, domiciliați în mun. Bender și a resurselor financiare pentru examinarea oportunității introducerii mun. Bender în lista localităților care cad sub incidența Legii 1591/2002 privind protecția socială suplimentară a unor beneficiari de pensii și a unor categorii de populație.

Cu deosebit respect,

Mihail COTOROBAI
Avocatul Poporului (Ombudsmanul)

Ex: Catan A. tel : 060002658

³ <http://mfa-pmr.org/ru/sGv>